

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ

Спеціальність: «ХОРЕОГРАФІЯ»

Спеціалізація: «НАРОДНА ХОРЕОГРАФІЯ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання, вміння і навички для подальшої творчої діяльності в галузі хореографічного мистецтва.

Абітурієнти, які обрали спеціалізацію "Народна хореографія", повинні мати специфічні творчі здібності, виявити відповідну фахову придатність, володіти професійними навичками виконання класичного танцю та інших танцювальних дисциплін відповідної спеціалізації; мати нахил до балетмейстерської діяльності, виявляти обізнаність з термінологією і літератури за фахом, а також володіти необхідними знаннями в галузі суміжних мистецтв.

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- позицій рук, ніг, положень голови, корпусу, назв рухів класичного танцю, поз класичного танцю (малі та великі пози croisee, efface та ecartee), I, II, III port de bras, temps lie par terre а також temps lie з port de bras, пози arabesques;
- правил виконання елементарних рухів класичного танцю: demi-plie, grand plie, battements tendus та його різновиди, battements tendus jetes та його різновиди, ronds de jambe par terre, rond de jambe en l'air у напрямках en dehors та en dedans, battements fondus, battements frappes, double battements frappes, battements releve lent та battements developpe, petits battements, grands battements jetes;
- методики виконання temps leve saute з I, II, V позицій, changement de pied, pas echappe на II позицію, pas assemble, petit pas jete, pas glissade, sissonne ferme, сценічний sissonne в I arabesque;
- основних положень ніг, рук, корпусу, голови та розташування виконавців у парах, характерних для Центральних областей України; назв основних танцювальних рухів, правил та особливостей національної манери їх виконання (простий крок – вперед і назад, перемінний крок – вперед і назад, зальотний крок, бігунець, зальотний біг, тинок (маленький та високий), доріжки, упадання, припадання, вихилясник, вихилясник з угинанням, вірвовочка, голубці

(низькі та високі), присядки (присядка – м'яч по VI та I позиціям, звичайна присядка з виносом ноги в сторону, присядка з почерговим виносом однієї ноги навхрест другої, бокова присядка, присядка – розтяжка, присядка – розніжка), припадання в повороті, обертас, дрібне переступання на місці – кружальце);

- основних положень ніг, рук, корпусу, голови та розташування виконавців у парах, характерних для Західного регіону України; назв основних танцювальних рухів, правил та особливостей національної манери їх виконання: (основні танцювальні кроки, простий гуцульський біг, дрібні пересування на витягнутих ногах, боковий приставний крок, висока, тропіток, переступчик, чосанка, дробіток, гуцульський ключ, сверло, присядки (м'ячик, гайдук-круч), одиночні жіночі оберти, парні оберти);
- основних положень ніг, рук, корпусу, голови, характерних для російського народного танцю; назв основних танцювальних рухів, правил та особливостей національної манери їх виконання (простий крок – з просуванням вперед та назад, перемінний крок – з просуванням вперед та назад, різновиди перемінного кроку, простий біг, біг з «молоточками», ковирялочка, маятник, моталочка, гармошка, припадання, вірвовочка, дрібні вистукування (сімейські дробі, «ключ», «подвійний ключ», подвійні дробі, дрібні удари з перескоком – одинарні, подвійні, потрійні), дрібні ходи («трилістник», боковий дрібний хід на півпальцях і т. д.), хлопушки, присядки (м'ячик по VI та I позиціям, з виносом ноги вперед, з виносом ноги вбік, присядка - розніжка, зі вскоком на півпальці та перескоком на підбори), жіночі обертання (обертас, російський біг, обертання зі стрибком по VI позиції і т.д.);
- основних положень ніг, особливостей постановки рук, корпусу голови, характерних для циганського (іспанського, угорського) народного танцю; основних танцювальних рухів, правил та особливостей національної манери їх виконання: циганський танець – крок з підскоком, крок з ковзним ударом, хід з оплеском, дрібушки, чечітки, плескачі, стрибки, голубці з пристукуванням, рухи зі спідницею, рухи з шалею, тремтіння плечей, опускання на одне або два коліна та ін.; угорський танець – крок з каблука, ключі, потрійні стрибки, плескачі та оплески оберти та ін.; іспанський танець – прості кроки, дрібні кроки, довгі кроки з підбивкою, кроки з підйомом ніг уперед, па де баск, балянсе, сисон па де бурре, глісад, ранверсе, оберти, сапатеадо, стрибки, опускання на коліна та ін.
- основних жіночих та чоловічих танцювальних обертів, чоловічих трюків, характерних для українського, російського народних танців (або інших за власним вибором) (оберти на місці для дівчат – припадання в повороті, обертас,

обертас з фуєте, обертас з подвійним обертом, піруети з III позиції, піруети з VI позиції, кружальце (дрібно переступання на місці); оберти на місці для юнаків – кружальце, подвійні повітряні тури, піруети з II позиції, стрибки в обертанні по VI позиції; оберти з просуванням по діагоналі та по колу для дівчат – шене, тур ан дедан, голубці в обертанні, гліссад ан тур нан, тур де форс, російський біг; оберти з просуванням по діагоналі та по колу для юнаків – шене, голубці в обертанні, содебаск; чоловічі трюки – присядки-закладки, повзунці, млинок, підсічка, стрибок розніжка та ін.);

- особливостей виконання рухів танців, характерних для хореографії різних країн та народів: танці регіонів України (Слобожанщини, Центральних районів, Закарпаття, Поділля, Полісся, Волинь); Росії, Білорусії, Молдови, Угорщини, Болгарії, Сербії, танці країн Близького Сходу, кримських татар, циган, танці Іспанії, Грузії, Словаччини, країн Прибалтики;

- творчості Василя Авраменка, Павла Вірського їх балетмейстерської спадщини; Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського, провідних колективів СНД та їх балетмейстерів; ансамблів танцю, ансамблів пісні і танцю та Державних народних хорів України, перших професорів хореографії в Україні; хореографічних конкурсів, фестивалів, оглядів;

- балетів М. Петіпа; реформи М. Фокіна в балетному мистецтві; значення «Російських сезонів» в Парижі для розвитку світового балетного мистецтва; хореографічних експериментів К. Голейзовського; творчої діяльності Л. Якобсона; специфіки балетмейстерського стилю Ю. Григоровича; зарубіжних балетмейстерів-експериментаторів XX ст.: Ж. Баланчіна, Р. Петі, М. Бежара; провідних балетмейстерів балетного театру України: І. Чістякова, В. Вронського, А. Шекеро, Г. Майорова; балетів М. Скорульського; сучасних балетмейстерів та провідних танцівників балетних театрів України, Росії та країн СНД; балетних композиторів XIX-XX ст.;

- основних елементів класичного екзерсису, їх послідовності; фізичних даних, необхідних танцівникам; літератури з хореографії; основних вимог до керівника хореографічного колективу; аматорського хореографічного мистецтва та його значення; значення хореографічного мистецтва в естетичному вихованні;

- особливостей виконання рухів танців, характерних для хореографії різних країн та народів: танці регіонів України (Слобожанщина, Закарпаття, Поділля, Полісся, Волинь); Росії, Білорусії, Молдови, Угорщини, Болгарії, Сербії, танці країн Близького Сходу, Кримських татар, циган, танці Іспанії, Грузії, Словаччини, країн Прибалтики.

Уміння:

- правильно тримати корпус, методично грамотно виконувати рухи класичного танцю, запам'ятовувати комбінації екзерсису; продемонструвати наявність необхідних професійних даних (виворітність, танцювальний крок, гнучкість та еластичність м'язів, суглобів ніг, рук та корпусу), зберігати aplomb (стійкість), демонструвати танцювальність під час виконання комбінацій класичного танцю;

- методично грамотно виконувати стрибки; координувати рухи рук та голови зі стрибками; запам'ятовувати комбінації запропоновані викладачем та виконувати комбінації музикально;

- методично грамотно, технічно, емоційно виразно та стилістично вірно виконувати танцювальні рухи, характерні для різних регіонів України, російського та циганського (іспанського, угорського) народних танців; координувати рухи ніг та рук; запам'ятати комбінації, запропоновані викладачем та виконувати їх музикально;

- визначати національну характерність, музичний розмір запропонованого музичного фрагменту; показати свої творчі здібності до створення танцювального фрагменту; з'єднувати рухи, характерні для відповідного танцю; створювати закінчену танцювальну імпровізацію, в якій взаємозв'язок рухів, малюнку та музики розкривали характер і національні стилістичні особливості запропонованого музичного фрагменту; уміти розкривати за допомогою поєднання музики та лексики, манери виконання, характер та національні, стилістичні особливості;

- надати інформацію про творчу діяльність видатних хореографів народно-сценічного танцю та діяльність професійних колективів народно-сценічного танцю, розповісти про найбільш відомі хореографічні заходи України та світу;

- надати точні назви відомих балетних спектаклів, назвати їх постановників та композиторів, охарактеризувати особливості творчої діяльності видатних хореографів, виконавців класичного танцю минулого часу та сьогодення та їх вплив на розвиток світового танцювального мистецтва;

- логічно та послідовно викласти інформацію, охарактеризувати особливості професійного та аматорського хореографічного мистецтва, аргументовано пояснити особистий вибір професії хореографа.

Творчий конкурс складається з двох етапів: **«Виконавська майстерність»** та **«Основи теорії та історії хореографічного мистецтва»**.

Перший етап **«Виконавська майстерність»** передбачає:

- виконання екзерсису класичного танцю біля станка;
- виконання екзерсису класичного танцю на середині зали;
- виконання allegro (стрибків)

– виконання основних рухів та танцювальних комбінацій, характерних для центральних, східних і західних областей України;

– виконання основних рухів та танцювальних комбінацій, характерних для російського народного танцю;

– виконання основних рухів та танцювальних комбінацій, характерних для циганського (іспанського, угорського) народного танцю (за вибором екзаменатора);

– демонстрація танцювальної техніки (власної та за завданням екзаменатора).

Другий етап «**Основи теорії та історії хореографічного мистецтва**» передбачає створення танцювальної імпровізації на запропонований музичний фрагмент народної або класичної мелодії і перевірку загальнокультурного та теоретичного рівня підготовки абітурієнтів, а саме:

- знань історії та сьогодення народно-сценічного танцю;
- знань історії та сьогодення балетного танцю;
- знань хореографічного мистецтва сучасності;
- знань методичних аспектів хореографічної освіти.

Створена імпровізація на певний музичний фрагмент повинна базуватися на танцювальній лексиці запропонованої національності та відповідати її характеру та манері виконання.

Оцінка виставляється за 100-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожний етап творчого конкурсу: за перший етап «Виконавська майстерність» – від 100 до 200 балів; за другий етап «Основи теорії та історії хореографічного мистецтва» – від 100 до 200 балів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балет : енциклопедія / за ред. Ю. Н. Григоровича. – М. : Совет. енцикл., 1981.
2. Барышникова, Т. Азбука хореографии: / Т. Барышникова – М. : Айрис-Пресс. Рольф; Серия: Внимание: дети, 1999.
3. Бахрушин Ю. История русского балета: учеб. пособие / Ю. Бахрушин – М. : Просвещение, 1977. – 287 с.
4. Блок Л.Д. Классический танец: История и современность / Л.Д. Блок. — М. : Искусство, 1987. — 556 с.
5. Ваганова А. Я. Основы классического танца: учеб. пособие / А. Я. Ваганова. – 6-е изд. – СПб. : Лань, 2000. – 192 с.
6. Василенко, К. Лексика українського народно-сценічного танцю : навч. посібник / К. Василенко. – К. : Мистецтво, 1996. – 494 с.
7. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю / В.М. Верховинець. – 5-те вид., доп. – К. : Муз. Україна, 1990. – 150 с.

8. Зайцев С. Основы народно-сценичного танцю. Посібник. Частина перша / С. Зайцев. – К. : Мистецтво, 1975. – 224 с.
9. Захаров Р. Записки балетмейстера / Р.В. Захаров. – М.: Мистецтво, 1976.
10. Климов А.А. Русский народный танец. Вып. 1. Север России: учеб. пособие / А.А. Климов. – М. : МГУК, 1996. – 40 с.
11. Колногузенко Б. Види мистецтва та хореографії / Б. Колногузенко. – Х. : ХДАК, 2009. – 200 с. та Харків : НХСУ, 2014. – 320 с.
12. Колногузенко Б. Сучасний танець та методика його викладання: косп. лекцій для студентів хореогр. / Б.М. Колногузенко, І.І. Макарова // М-во культури України, ХДАК, Харків. обл. осередок Нац. хореогр. спілки Укр. – Харків: Слово, 2015. – 137 с.
13. Колногузенко Б. Хореографічне мистецтво. Зб. статей / Б. Колногузенко. – Х. : ХДАК, 2008. – 224 с.
14. Красовская В. История русского балета: учеб. пособие / В. Красовская. – Л. : Искусство, 1978. – 231 с.
15. Красовская В. Западноевропейский балетный театр: Очерки истории: От истоков до середины XVIII века / В. Красовская. – Л. : Искусство, 1979. – 295 с.
16. Пасюгинская В. Волшебный мир танца / В. Пасюгинская. – М. : Просвещение, 1985. – 223 с.
17. Смирнов И. Искусство балетмейстера / И. Смирнов. – М. : Искусство, 1968.
18. Тарасов Н. И. Классический танец. Школа мужского исполнительства [Текст] / Н. Тарасов. — 2-е изд., испр. и доп. – М. : Искусство, 1981. — 479 с.
19. Ткаченко Т. Народный танец / Т. Ткаченко. – М. : Искусство, 1967. – 656 с.
20. Худеков С. Н. Всеобщая история танца [Текст] / С. Н. Худеков. — М. : ЭКСМО, 2009. — 607 с.
21. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю. [Текст] : Підручник. / Л.Ю. Цветкова. – К.: Альтерпрес, 2005. – 324 с., іл.
22. Чепалов О.І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : моногр. / О. Чепалов. – Х. : ХДАК, 2007. – 343 с.

Періодичні видання

журнали: «Танец в Украине и мире», «Балет», «Український театр», «Музика» та ін.;
газети: «Культура», «Культура і життя».